

ἔδραμε κατ' αὐτῶν, αἵτινες ἀμέσως ἐτράπησαν εἰς φυγὴν πρὸς τὸ μέρος τῆς παιδείας. Ἐπειδὴ δὲ ἡτο κεκαλυμμένη εἰς πολλῶν ποδῶν ὕψος ὑπὸ χιόνος, ἐχώθησαν εἰς αὐτὴν χωρὶς νὰ δύνωνται νὰ ἐξέλθωσιν, ἐξ αὐτῶν τότε μία ἐσκέφθη τὸ ἐξῆς ἀξιολογον μῆσον σωτηρίας. ἀνέβη ἐπὶ τῶν νώτων τῆς πλησίον αὐτῆς, καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ τῶν ἄλλων, ἕως οὗ ἐφθάσε σωθεῖσα εἰς τὸ ἀντικρὺ μέρος. Τὸ τέχνησμά ταύτης ἐμιμήθησαν καὶ αἱ λοιπαὶ, καὶ ἐσωθῆσαν οὕτως ἅπασαι.

Ἐκ τούτων καὶ ἄλλων πληροφορούμεθα ὅτι καὶ εἰς τὰ ζῶα ὑπάρχει τι εἶδος νοήσεως, πολὺ ὅμως ἀσθενεστάτης. τὴν ὁποίαν ἔχουσι ταῦτα ἐκ φύσεως, καὶ ὅχι διδάκτῃ καὶ κατ' ἐπίγνωσιν.

Θ. Τ.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ ΛΟΓΟΥ.

Ἐπιτάφιος ἐλέγето παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ ἐπὶ τῆς δημοσίᾳ γινομένης κηδείας τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων ἐκφωνούμενος λόγος· ἐπειδὴ δὲ μόνοι οἱ Ἕλληνες εἶχον πατρίδα, ὑπὲρ τῆς ὁποίας καὶ ἐμάχοντο, διὰ τοῦτο καὶ μόνοι εἶχον ἐπιταφίους. τῶν δὲ Ἑλλήνων μόνοι οἱ Ἀθηναῖοι ἐξεφώνουν λόγους δημοσίᾳ ἐπὶ τοῖς τεθνεώσιν [α]· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐξεφώνουν καὶ αὐτοὶ, ἀλλ' οἱ λόγοι αὐτῶν ἦσαν ἐγκωμιαστικοί. ἐπὶ δὲ Κικέρωνος τότε ἤρχισαν νὰ μιμῶνται καὶ αὐτοὶ τοὺς Ἕλληνας.

Δι' ἑνὸς ὁ Λαέρτιος ἀναφέρει ὅτι πρῶτος ὁ Σόλων ἔθετο νόμον δημοσίᾳ θάπτεσθα. τοὺς ὑπὲρ πατρίδος πεσόντας, καὶ Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐν Ἠλαταιαῖς μάχης προσετέθη καὶ λόγον ἐπὶ τῆς πεσοῦσιν ἀγορεύεσθαι.

Οἱ σωζόμενοι λόγοι εἰναι

α'. Ὁ τοῦ Περικλέους, ἐκφωνηθεὶς τὸ α'. ἔτος τοῦ Πελοπονησιακοῦ πολέμου.

β'. Ὁ τοῦ Λυσίου ἐκφωνηθεὶς μετὰ τὸν Πελοπονησιακὸν πόλεμον.

γ'. Ὁ Πλάτωνος ἐπιτάφιος, συντεθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀσπασίας, ὡς διηγέται ὁ Σωκράτης πρὸς τινὰ Μελέξενον, ἐν ἀρχῇ τοῦ ἰδίου λόγου.

δ'. Ὁ ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους ἐκφωνηθεὶς ἐπὶ τοῖς θανούσιν ἐν Χαιρωνείᾳ (β').

ε'. Ὁ τοῦ Ὑπερίδου Ῥήτορος ἐκφωνηθεὶς πέντε χρόνους μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην.

Ἡ συνθήκη τῶν τοιούτων λόγων ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ θανάτου τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων. ὁρῶ-

[α] Δημοσθ. πρὸς Λεπτίνην.

[β] Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς καὶ ὁ Λιβάνιος ἐμφιβάλλουσιν περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ λόγου τοῦ Δημοσθένους, ἐξεφώνησε μὲν ὁ Δημοσθένης λόγον, ἀμφιβάλλεται ὅμως ἂν ἦναι αὐτός ὁ σωζόμενος. οἱ νεώτεροι χριστιανοὶ καὶ αὐτοὶ εἶναι διηρημένοι τὰς γνώμας.

τερον δὲ εἰπεῖν οὐδέποτε ἔπαυσε. Διότι καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐποχὴν διετηρήθη τὸ ἔθος τοῦτο, καὶ σώζονται λόγοι τοιοῦτοι.

α'. Ὁ ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ [360 Μ. Χ.] Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνῷ.

β. τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ Πατρὶ.

γ. τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ τῷ Μεγάλῳ Βασιλείῳ.

Ἐπὶ δὲ Γρηγορίου τοῦ Νύσσης ἐπὶ τῷ Μεγάλῳ Βασιλείῳ. δεύτερος ἐπὶ τῇ Πουλχερίᾳ θυγατρὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Θεοδοσίου· τρίτος ἐπὶ τῇ συζύγῳ τοῦ αὐτοῦ Αὐτοκράτορος. Οἱ λόγοι οὗτοι εἰναι ἀξιομελέτης διὰ τὰ, χριστιανικὰς ἐννοίας αὐτῶν. Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ δὲ λόγοι οὗτοι ἐχρησίμευσαν ὡς τύπος καὶ παράδειγμα καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους, ὀρθοδόξους καὶ Λατίνους, εἰς συγγραφὴν ἐπιταφίων. ἐκ τῶν ὀρθοδόξων δὲ ἔσχορος καὶ περὶ τοῦ εἶδους τοῦτο εἶναι ὁ σεβασμιος Ἅγιος Οἰκονόμος τῆς Μ. Ἐκκλησίας Κύριος Κωνσταντῖνος, ἐκ δὲ τῶν Λατίνων ὁ Bossiέ καὶ ἄλλοι. Χαρακτὴρ δὲ ἐν γένει τῶν ἐπιταφίων παρὰ μὲν τοῖς ἀρχαίοις εἶναι, ὅτι τέθηγκε μὲν, κατέλιπε δὲ μνήμην ἀθάνατον· παρὰ δὲ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, ὅτι ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ.

Τὸν τρόπον δὲ τῆς ταφῆς καὶ τὰ ἔθιμα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διηγέται ὁ Θουκυδίδης ἐν τῷ β', βιβλίῳ § 31—32. καὶ ὁ Πλούταρχος δὲ ἐν βίῳ Τιμολέοντος, καὶ ὁ Πλάτων ἐν Φαίδρῳ ἀναφέρουσι τὴν περὶ τῆς ταφῆς τῶν Ἑλλήνων συνθήκην. ἐν οἷς καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ τάφου εἶχον γλυπτὸν τι πτερωτὸν κρατοῦν λαμπρὰ ἀνεστραμμένην καὶ ἐσθεςμένην, σύμβολον τοῦ θανάτου, ἢ τοῦ ἐσθεςμένου βίου, καὶ μικρὰς πεταλλίτης, δηλοῦσας τὴν τῆς ψυχῆς ἀθανασίαν. Θ. Τ.

ΩΔΗ

Εἰς τὴν Ἀφίειν τοῦ Ἱεράρχου Σμύρνης Κυρίου Ἀνθίμου.

Ἡ καλὴ Σμύρνη πανηγυρίζει
Ἑορτῶν σήμερον ἑορτὴν
Καὶ λαμπροφύως βαΐφρουσα,
Ἰδοὺ ἐξέρχεται ψαλμωδῶσα
Εἰς τὴν φλοισβώδῃ αὐτῆς ἀκτὴν.

Ἡ τοῦ προσδέχεται; ποῖον φέρε
Μετὰ λαμπάδων τε καὶ φανῶν; ...
Καὶ ὁ λαὸς τῆς ἀπὸ καρδίας,
Αἶνους συμπύλλει καὶ μελωδίας
Κ' εὐχὰς ἐκπέμπει πρὸς οὐρανόν,

Τὸν νέον δέχεται Ἱεράρχην
Ὡς ἄλλον νέον τῆς Ἀράων,
Ὡς τις χαρίεις ἦλθε ἐκ τῆς Σμύρνης,
Με σιγαλέαν ψυχῆς εἰρήνην
Καὶ με γλυκείας, τέρψεις χαρῶν.

Ὡ εὐσεβέστατε, ποιμενάρχα,
Μὲ ἀπερίγραπτον θαυμασμόν
Τρέχουσιν ἅπαντες οἱ Σμυρναῖοι
Φαιδραὶ παρθένοι, γέροντες, νέοι
Εἰς τὸν εὐκταῖον Σου ἐρχομὸν!

Τοῦτο δὲν εἶναι τῆς εὐσεβείας
Ἔργον τῶντι εὐκρινές; . . .
Ἰδοὺ δεκνύει τὸ ποιμνιὸν σου,
Καὶ ἀπὸ τοῦτο τὸν ἐρχομὸν σου
Δεῖγμα ἀγάπης τοῦ ἐναργές.

Πόσον ὠραία γαλήνη ἦτον; . . .
Ναὶ καὶ τὸ κύμα νὰ ἤρεμῃ; . . .
Ζέφυρος ἔπνεεν ἡμερόεις,
Καὶ ὁ ὀρίζων ἦτο γελόεις
Καὶ πανευφρόσυνος ἡ στιγμή; . . .

Ἰδὲ πολὺφλοισβος παραλία
Ἐνθα ἡ λέμβος σου προσορμαῖ,
Ὡς σεμνὴ κόρη ἀκίνητοῦσε
Πληθος συρρέουσιν ἔθεωροῦσε
Τὸν ἱεράρχην τοῦ νὰ τιμᾷ.

Ὡ εὐσεβέστατε, ποιμενάρχα,
Μὲ ἀπερίγραπτον θαυμασμόν
Τρέχουσιν ἅπαντες οἱ Σμυρναῖοι
Φαιδραὶ παρθένοι, γέροντες, νέοι
Εἰς τὸν εὐκταῖον Σου ἐρχομὸν!

Τοιοῦτοι, λέγω, εἰν οἱ Σμυρναῖοι
Λαὸς εὐγνώμων καὶ ζηλωτής
Τῶν καλῶν ἔργων, ἀλλὰ ἡξεύρουν
ὦ θεῖς, δέσποτα, νὰ βραδέθουν
Τοὺς θιασώτες τῆς ἀρετῆς.

Τ' ὁμολογοῦσι ψυχαὶ τοσαῦται
Ψυχαὶ ἀγίαὶ ἱεραρχῶν,
Συνεντρυφᾶσαι εἰς τὰς οὐράνιαις
Σκηναὶς τοῦ Πλάστου τὰς αἰωνίας,
Ἱεραρχεῦσασαι ἐφ' ἡμῶν.

Φαιδρὸς εἰσῆρχετο, καὶ αἱ πύλλαι
Εὐθύς ἠνοιχθήσαν τοῦ Νοῦ,
ἵνα διχθῶσι Σὲ τὴν λεχθέντα
Ὡς ἱεράρχην τῆς, ἐκλεχθέντα
ἐν μέσῳ τούτου πολλοῦ λαοῦ!

Ὡ εὐσεβέστατε, ποιμενάρχα,
Μὲ ἀπερίγραπτον θαυμασμόν
Τρέχουσιν ἅπαντες οἱ Σμυρναῖοι,
Φαιδραὶ παρθένοι, γέροντες, νέοι
Εἰς τὸν εὐκταῖον Σου ἐρχομὸν!

Πατεῖς ὦ δέσποτα, θεῖον θρόνον
Ἐνθα ἐπάττησιν ἱεροί,
Ἄλλοτε πόδες ἀρχιερέων,
Οἵτινες τὴν ἐπὶ ὠρίων
Τόπων εὐρίσκονται ἱλαροί.

Ἰδοὺ λαμβάνεις τὴν βακτηρίαν
ἵνα ποιμάνῃς πολυπληθές.
εὐσεβοφρόνως τε καὶ ἀσμένως
Μὲ πρόσπαθείας καλοῦ ποιμένος,
Σμυρναῖον ποιμνιον εὐπειθές.

Τὸ δὲ πολὺλοχθον τοῦτο ἔργον
Ὁ ἀναδέχθεις πανευκλεῶς
Χρόνους τοσοῦτους θα διενεισῇ,
Καὶ ἀναμνήτῃς λαμπρὰς θ' ἀφήσῃ
Ὡς διὰ τρεῖσιν ποτ' ἀγλῶς.

Ὡ εὐσεβέστατε, ποιμενάρχα,
Μὲ ἀπερίγραπτον θαυμασμόν
Ἐτρεξὲν ἅπαντες οἱ Σμυρναῖοι
Φαιδραὶ παρθένοι, γέροντες, νέοι
Εἰς τὸν εὐκταῖον Σου ἐρχομὸν!

ἐν Σμύρῃ Μάρτιος 1851.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΤΡΕΒΑΣ